

فرصت‌های تجاری ایران - عراق

الله أكبر

مهرماه ۱۳۹۸

معاونت اقتصادی و امور بین الملل
اتاق تعاون ایران

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ اطلاعات عمومی در مورد عراق

✓ پایتخت سیاسی: بغداد

✓ زبان‌های رسمی: عربی و کردی

✓ دولت: جمهوری

✓ جمعیت: ۳۹ میلیون نفر (کمتر از نیمی از جمعیت ایران)

✓ مساحت: ۴۳۸،۳۱۷ کیلومتر مربع (رتبه ۵۹ در میان کشورهای

جهان از لحاظ مساحت؛ در حدود ۲۷ درصد وسعت ایران)

✓ واحد پول: دینار (IQD)

✓ اقتصاد: اقتصادی متکی بر کشاورزی، دامپروری و صنایع دستی

✓ همسایگان: از شرق با ایران، از شمال با ترکیه، از جنوب با عربستان

سعودی و کویت و از غرب با اردن و سوریه

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ اقتصاد عراق در سال ۲۰۱۸ (بانک جهانی)

❖ تولید ناخالص داخلی (بر اساس برابری قدرت خرید):

۶۷۳ میلیارد دلار

(تولید ناخالص داخلی ایران: ۱۶۰۰ میلیارد دلار)

❖ تولید ناخالص داخلی سرانه (بر اساس برابری قدرت خرید):

۱۷،۵۱۰ دلار

(تولید ناخالص داخلی سرانه ایران: ۱۹/۵ هزار دلار)

❖ رشد اقتصادی: ۰/۶۳ درصد

❖ نرخ تورم: ۰/۱۸ درصد

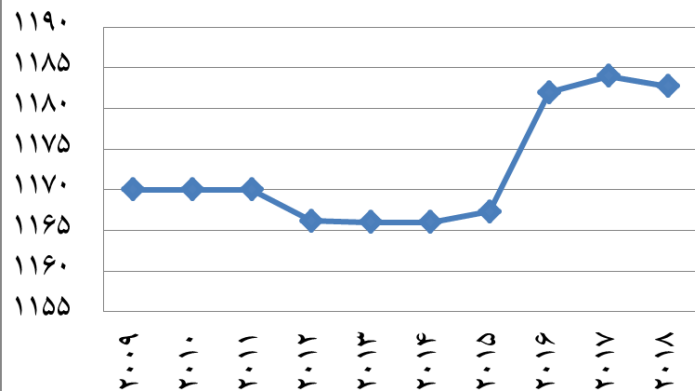
❖ نرخ بیکاری: ۸ درصد

❖ نرخ ارز (در برابر یک دلار امریکا): ۱،۱۸۳ IQD

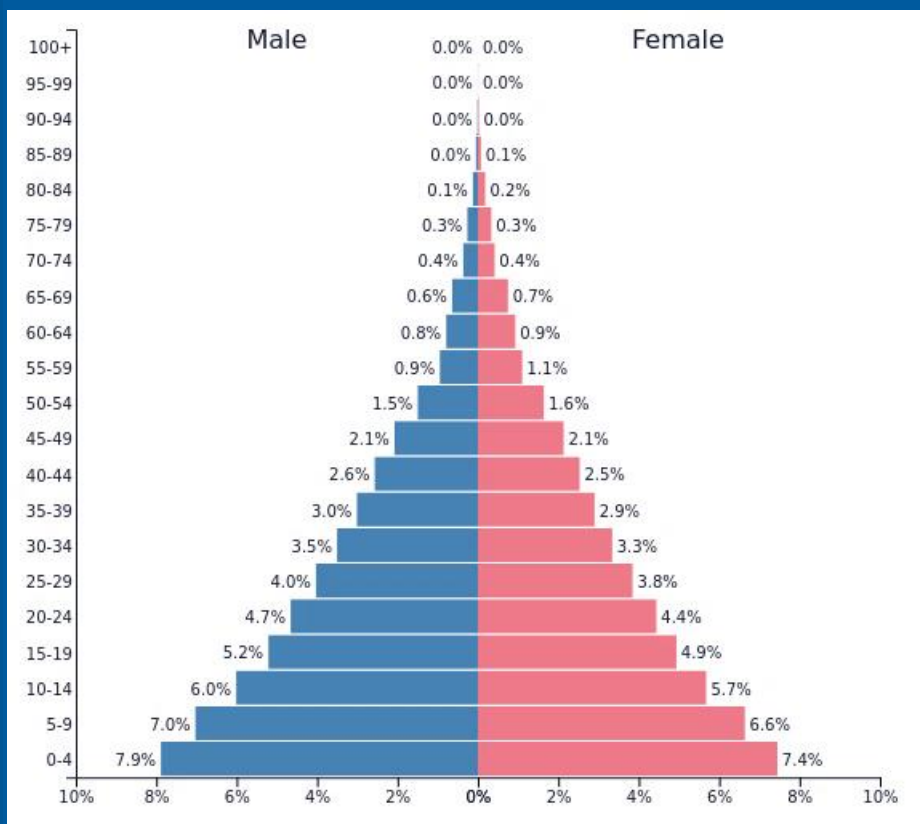

روند نرخ ارز رسمی در عراق طی ۱۰ ساله اخیر

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ ساختار جمعیتی عراق در سال ۲۰۱۸

هرم جمعیتی عراق

❖ جمعیت کل: ۳۹ میلیون نفر

❖ رشد جمعیت: ۲/۳۲ درصد

❖ سهم جمعیت مردان: ۵۱ درصد

❖ سهم جمعیت زنان: ۴۹ درصد

❖ سهم جمعیت شهرنشین: ۷۰/۵ درصد

❖ سهم جمعیت روستایی: ۲۹/۵ درصد

❖ متوسط سن جمعیتی: ۲۰/۲ سال

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ وضعیت تجارت خارجی عراق در سال ۲۰۱۸

❖ تجارت کالایی عراق با جهان (۲۰۱۸)

صادرات: ۹۷ میلیارد دلار

(صادرات ایران: ۹۷ میلیارد دلار)

واردات: ۵۳ میلیارد دلار

(واردات ایران: ۴۱ میلیارد دلار)

تراز تجاری: مثبت ۴۴ میلیارد دلار

(تراز تجاری ایران: مثبت ۵۶ میلیارد دلار)

منبع: ITC

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ وضعیت تجارت خارجی عراق در سال ۲۰۱۸

اقلام عمده وارداتی عراق از جهان در سال ۲۰۱۸

رتبه	کد محصول	نوع کالا	ارزش واردات (میلیون دلار)	سهم از کل واردات (درصد)
۱	۸۵	ماشین آلات و تجهیزات برقی و لوازم صوتی و تصویری	۶،۹۴۵	۱۳/۱۲
۲	۸۴	ماشین آلات، وسایل مکانیکی، دیگهای بخار؛ قطعات آن	۴،۹۰۷	۹/۲۷
۳	۸۷	وسایل نقلیه غیر از ریلی یا تراموا و قطعات و لوازم جانبی آنها	۳،۱۳۶	۵/۹۲
۴	۲۷	سوختها و روغنهای معدنی و محصولات تقطیر آنها. قیر؛ مواد معدنی ...	۳،۰۵۳	۵/۷۶
۵	۳۹	پلاستیک و مصنوعات از آن	۲،۵۲۰	۴/۷۶
۶	۷۱	مروارید طبیعی یا پرورده، سنگها و فلزات گرانبها	۲،۴۵۷	۴/۶۴
۷	۷۳	مصنوعات از آهن و فولاد	۱،۷۹۳	۳/۳۹
۸	۲۴	دخانیات	۱،۶۹۷	۳/۲۰
۹	۰۴	محصولات لبنی؛ تخم پرندگان؛ عسل طبیعی؛ محصولات خوراکی با منشأ حیوانی	۱،۳۵۵	۲/۵۶
۱۰	۳۰	محصولات دارویی	۱،۳۲۸	۲/۵۱

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ وضعیت تجارت خارجی عراق در سال ۲۰۱۸

شرکای عمده تجاری عراق در بحث واردات (۲۰۱۸)

رتبه	کشور	ارزش (میلیون دلار)	سهم از کل واردات (درصد)
۱	امارات متحده عربی	۱۱,۳۱۳	۲۱/۴
۲	ایران	۸,۹۶۱	۱۶/۹
۳	ترکیه	۸,۳۴۶	۱۵/۸
۴	چین	۷,۹۱۸	۱۴/۹
۵	کره جنوبی	۱,۹۱۲	۳/۶
۶	هند	۱,۸۵۴	۳/۵
۷	ایالات متحده امریکا	۱,۳۱۲	۲/۵
۸	آلمان	۸۱۷	۱/۵
۹	فدراسیون روسیه	۷۶۵	۱/۴
۱۰	اردن	۷۰۳	۱/۳

منبع: ITC

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ وضعیت تجارت خارجی عراق در سال ۲۰۱۸

اقلام عمده صادراتی عراق به جهان در سال ۲۰۱۸

رتبه	کد محصول	نوع کالا	ارزش صادرات (میلیون دلار)	سهم از کل صادرات (درصد)
۱	۲۷	سوختها و روغنهای معدنی و محصولات تقطیر آنها، قیر	۹۵،۳۷۱	۹۸/۲
۲	۷۱	مروارید، سنگهای قیمتی یا نیمه قیمتی، فلزات گرانبها	۱،۳۸۹	۱/۴
۳	۰۸	میوه و آجیل خوراکی	۱۰۸	۰/۱۱
۴	۷۶	آلومینیوم و مصنوعات آن	۵۹	۰/۰۶
۵	۴۷	خمیر چوب یا مواد سلولزی دیگر	۲۷	۰/۰۳
۶	۷۴	مس و مصنوعات آن	۲۵	۰/۰۲
۷	۴۱	پوست خام (غیر از خز) و چرم	۲۱	۰/۰۲
۸	۸۴	ماشین آلات، وسایل مکانیکی، دیگهای بخار؛ قطعات آن	۱۸	۰/۰۱۸
۹	۸۵	لوازم برقی، صوتی و تصویری	۱۲	۰/۰۱
۱۰	۳۹	پلاستیک و مصنوعات آن	۱۲	۰/۰۱

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ وضعیت تجارت خارجی عراق در سال ۲۰۱۸

شرکای عمده تجاری عراق در بحث صادرات (۲۰۱۸)

رتبه	کشور	ارزش (میلیون دلار)	سهم از کل صادرات (درصد)
۱	هند	۲۳,۰۶۱	۲۳/۷
۲	چین	۲۲,۴۶۶	۲۳/۱
۳	ایالات متحده امریکا	۱۲,۱۲۵	۱۲/۵
۴	کره جنوبی	۹,۵۷۴	۹/۹
۵	یونان	۵,۳۷۱	۵/۵
۶	ایتالیا	۴,۵۲۷	۴/۷
۷	سنگاپور	۳,۶۲۷	۳/۷
۸	هلند	۲,۶۶۰	۲/۷
۹	اسپانیا	۲,۱۴۸	۲/۲
۱۰	تایوان	۱,۷۷۳	۱/۸

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ تجارت خارجی ایران و عراق در سال ۲۰۱۸

وضعیت تجارت خارجی ایران با عراق در سال ۲۰۱۸

۵۹ میلیون دلار	واردات ایران از عراق
۸،۹۶۱ میلیون دلار	صادرات ایران به عراق
مثبت ۸،۹۰۲ میلیون دلار	تراز تجاری ایران با عراق

منبع: ITC

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ تجارت خارجی ایران و عراق در سال ۲۰۱۸

کالاهای عمده صادراتی ایران به عراق در سال ۲۰۱۸

رتبه	کد محصول	نوع کالا	ارزش صادرات (میلیون دلار)	سهم از کل صادرات (درصد)
۱	۲۷	سوختها و روغنهای معدنی و محصولات تقطیر آنها. مواد قیر	۱,۵۶۲	۱۷/۴
۲	۳۹	پلاستیک و مصنوعات آن	۱,۲۷۷	۱۴/۲
۳	۰۷	سبزیجات خوراکی و ریشه‌ها و غده های گیاهی	۶۶۶	۷/۴
۴	۷۲	آهن و فولاد	۶۱۹	۶/۹
۵	۰۴	لبنیات؛ تخم پرندگان؛ عسل طبیعی؛ محصولات خوراکی با منشأ حیوانی	۴۴۴	۴/۹
۶	۰۸	میوه و آجیل خوراکی	۴۲۵	۴/۷
۷	۷۳	مصنوعات از آهن و فولاد	۳۸۷	۴/۳
۸	۶۹	محصولات سرامیکی	۳۲۵	۳/۶
۹	۸۴	ماشین آلات ، وسایل مکانیکی ، دیگهای بخار؛ قطعات آن	۲۸۴	۳/۲
۱۰	۲۰	سبزیجات، میوه‌های فرآوری شده	۲۷۸	۳/۱

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ تجارت خارجی ایران و عراق در سال ۲۰۱۸

کالاهای عمده وارداتی ایران از عراق در سال ۲۰۱۸

رتبه	کد محصول	نوع کالا	ارزش واردات (میلیون دلار)	سهم از کل واردات (درصد)
۱	۷۶	آلومینیوم و مصنوعات آن	۱۷/۶	۳۰/۰
۲	۲۷	سوختها و معدنی و محصولات تقطیر آنها. قیر	۱۷/۵	۲۹/۹
۳	۸۴	ماشین آلات ، وسایل مکانیکی ، دیگهای بخار؛ قطعات آن	۱۳/۲	۲۲/۵
۴	۸۵	ماشین آلات و تجهیزات برقی و قطعات آن؛ لوازم صوتی و تصویری	۴/۶	۷/۸
۵	۴۷	خمیر چوب یا مواد سلولزی دیگر	۳/۶	۶/۱
۶	۳۹	پلاستیک و مصنوعات آن	۰/۵	۰/۹
۷	۳۸	محصولات شیمیایی دیگر	۰/۴	۰/۶
۸	۲۶	سنگ معدن ، سرباره و خاکستر	۰/۳	۰/۶
۹	۸۳	مصنوعات متفرقه از فلزات پایه	۰/۲	۰/۴
۱۰	۲۹	مواد شیمیایی آلی	۰/۱	۰/۲

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ وضعیت فضای کسب و کار در عراق

مقایسه رتبه ایران و عراق در سهولت انجام کسب و کار در سال ۲۰۱۸
(در میان ۱۹۰ کشور دنیا)

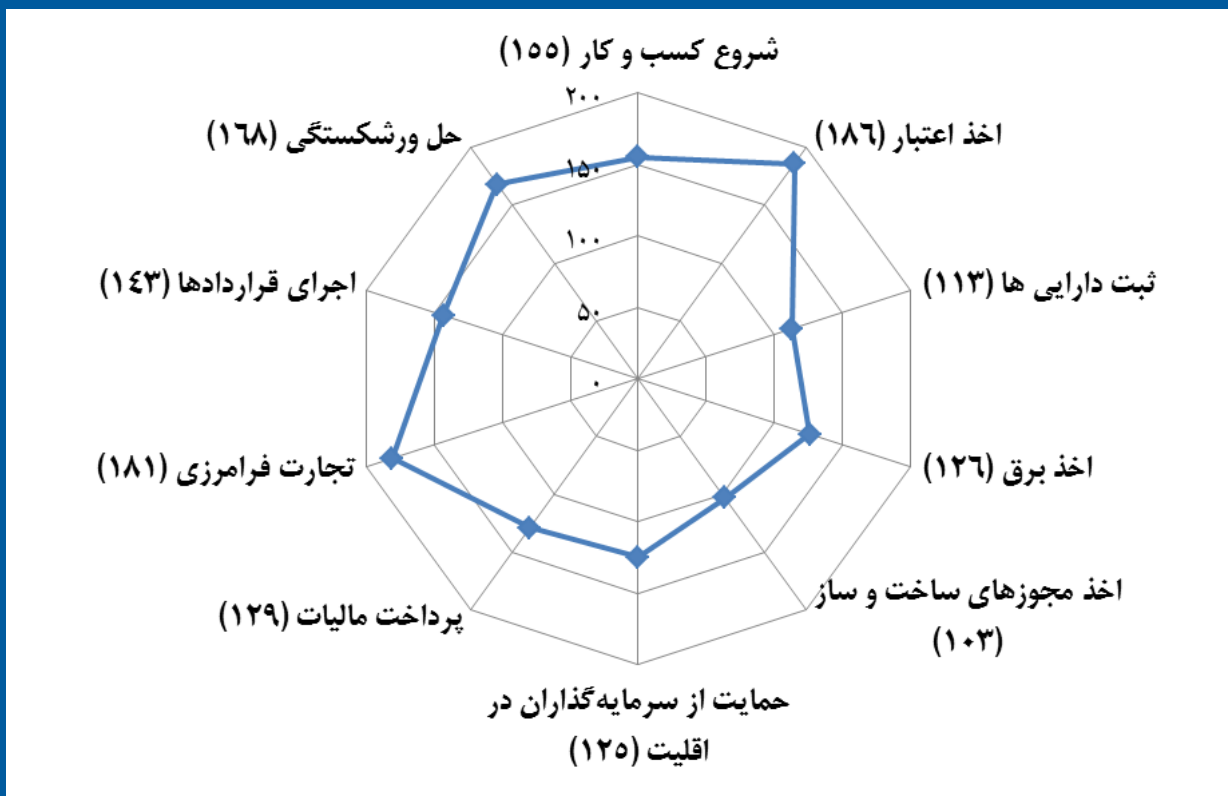
رتبه	کشور
۱۷۱	عراق
۱۲۸	ایران

منبع: بانک جهانی (Doing Business 2019)

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ وضعیت فضای کسب و کار در عراق

رتبه کشور عراق در شاخص‌های مختلف سهولت انجام کسب و کار در سال ۲۰۱۸

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ فرصت‌های موجود در روابط تجاری ایران با عراق

- اشتراکات دینی، فرهنگی؛
- وجود ۱۴۰۰ کیلومتر مرز مشترک؛
- حمایت ایران از مردم عراق قبل و بعد از سقوط صدام حسین؛
- عراق به عنوان نخستین مقصد صادرات غیرنفتی ایران؛
- نیاز عراق به بحث بازسازی و توانمندی‌های فنی و مهندسی ایران در حوزه‌هایی همچون جاده سازی، سدسازی، کشاورزی، صنایع غذایی، صنایع کشاورزی، مصالح ساختمانی؛
- نیاز بازار عراق به کالاهایی همچون ماشین آلات و تجهیزات برقی، پلاستیک و مصنوعات آن، آهن و فولاد، مواد غذایی، دارو و ... و توانمندی‌های ایران در این حوزه؛
- نیاز عراق به تأمین انرژی برق؛
- ظرفیت‌های گردشگری ایران و عراق، به ویژه مذهبی؛
- حضور برخی بانک‌های ایرانی همچون بانک‌های ملی، پارسیان در عراق؛
- صندوق ضمانت صادرات به‌عنوان یک ظرفیت در کشور عراق.

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ چالش‌های مراودات تجاری ایران با عراق

- ❖ برخی بدبینی‌های فرهنگی و سیاسی میان طرفین و بروکراسی‌های کند و زاید؛
- ❖ چالش‌ها در حوزه بانکی و بیمه؛
- ❖ نوسانات نرخ ارز و ایجاد چالش برای طرف ایرانی؛
- ❖ عدم سازماندهی شرکت‌های ایرانی و نداشتن تشکل‌های فراگیر در عراق بر خلاف کشورهای رقیب؛
- ❖ عدم دستیابی ایران به خط اعتباری لازم مانند دیگر کشورها از جمله کویت و ترکیه در عراق؛
- ❖ فقدان ویتترین و فروشگاه مناسب برای عرضه کالاهای ایرانی در عراق، برخلاف دیگر رقبا از جمله ترکیه؛
- ❖ فقدان ارتباط تجار ایرانی با تجار قدیمی و با نفوذ عراق؛
- ❖ شکاف قیمت عمده و خرده فروشی برای کالاهای ایرانی در عراق به دلیل واسطه‌های فراوان؛
- ❖ تنوع بالا در تقاضا و نیازهای جامعه عراق و عدم توجه کافی طرف ایرانی به این موضوع؛
- ❖ حضور رقبای متعدد از کشورهای مختلف در عراق؛ چین، ترکیه، هند، آمریکا، ژاپن و آلمان؛
- ❖ بالا بودن هزینه‌های تأمین مالی برای پروژه‌های کلان در عراق به دلیل چالش‌های بانکی؛
- ❖ عدم تبلیغات مستقیم شرکت‌های ایرانی در بازار عراق؛
- ❖ چالش‌ها در حوزه حمل و نقل، گمرک و استاندارد

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

❖ راهبردها در روابط تجاری ایران با عراق

- تغییر نگاه طرف ایرانی منطبق با سیاست‌های روز عراق در حوزه‌های انتقال فناوری‌های جدید، توجه به حوزه‌های فنی و مهندسی، خدمات پیمانکاری، اتوماسیون اداری، خدمات بیمه‌ای
- تعمیق روابط تجاری از طریق شهرک‌های صنعتی و مناطق آزاد
- تمرکز بر سرمایه‌گذاری‌های مشترک در عراق
- تأسیس شرکت‌های حمل و نقل دو و سه جانبه بین دو کشور
- ایجاد ساز و کارهای لازم برای حضور شرکت‌های فنی مهندسی در بخش‌های مختلف کشور عراق
- روان سازی مبادلات پولی دو کشور برای تبادلات تجاری میان دو کشور
- برگزاری نمایشگاه‌ها و نیز اعزام و پذیرش هیئت‌های تجاری توسط اتاق‌ها

فرصت‌های تجاری ایران – عراق

مهرماه ۱۳۹۸

معاونت اقتصادی و امور بین الملل
اتاق تعاون ایران